

Grauwe gors | Jan van der Greef Buiten-beeld

OVER DEZE INSPIRATIEFICHE

Deze fiche dient als inspiratie voor het aanpassen of verruimen van het bestaande lesmateriaal, en heeft betrekking op de onderwijsdoelen 1.4. en 1.5.

Inhoud

1. Elke vogel heeft zijn plekje
2. Horen
3. Zien
4. Stappen
5. Happen
 - a. Snavels
 - b. Wintervoedsel
 - c. Zomervoedsel
6. Zang
7. Nestgelegenheid
8. Interessante links

1 ELKE VOGEL HEEFT ZIJN PLEKJE

? Waar denk je dat de grauwe gors leeft?

Elke vogel heeft zijn eigen plekje. Sommige vogels wonen graag in jouw tuin, andere dan weer liever in een bos. Maar er zijn ook vogels die graag op de akkers wonen. Ze broeden en eten wat ze op de akkers vinden. We noemen ze dan ook 'akkervogels'. De grauwe gors is er één van. Ken jij nog andere akkervogels? (Veldleeuwerik, torenvalk, kneu, kiekendief...).

2 HOREN

Vogels gebruiken soms hun oren als ze voedsel zoeken. Net als bij mensen zitten de oren van de vogels aan de zijkant van hun kop. Maar vogeloren zijn moeilijk te zien. Vogels hebben immers geen oorschelp. De oren zijn gewoon twee gaatjes. Het belangrijkste deel van de oor bevindt zich diep in de schedel. Het ontbreken van de oorschelpen is voor vogels alleen maar handig, want hierdoor zijn ze veel gestroomlijnder.

De oorgaten zijn bedekt met kleine speciale veertjes. Deze veertjes laten het geluid goed door. Ze filteren zelfs het geluid van de wind. Als een vogel extra goed wil luisteren, dan richt hij of zij de veertjes op.

Maar de ransuil heeft toch wel duidelijk twee oren? Nee, dit zijn geen oren, het zijn puur versiersels van de veren.

Ransuil | Willem Jan Hoeffnagel Saxifraga

3 ZIEN

? Waar staan de ogen van de grauwe gors: vooraan of aan de zijkant? Kan je hier uit afleiden wat ze eten?

Vogels gebruiken hun ogen om voedsel te zoeken. Vleeseters moeten op een prooi kunnen jagen. Daarom hebben roofvogels hun ogen vóóran in de kop, zoals de uil. In theorie kunnen ze dan niets achter zich zien, maar ze kunnen hun kop zo ver draaien dat ze toch de hele omgeving kunnen afspeuren naar prooien.

Plantenetters zijn soms zelf prooien van grotere roofvogels en moeten hun omgeving goed in de gaten houden of er belagers zijn. Afstanden inschatten is niet zo belangrijk, want planten lopen niet weg. Een duif heeft daarom bijvoorbeeld de ogen aan de zijkant van de kop. De duif kan daarmee heel goed in de gaten houden wat er rondom gebeurt.

Figuur Steenuil | Michel Geven Buiten-beeld

Houtduif | Jan van der Straaten Saxifraga

4 STAPPEN

Wat voor een poot heeft een grauwe gors? Bekijk de poot goed. Wat zie je?

Net als snavels vertellen ook poten veel over hoe een vogel leeft. Ze kunnen lang of kort zijn en uitgerust met kromme tenen, lange tenen, zwemvliezen of lobben. De meeste vogelpoten hebben vier tenen.

Reigers hebben lange poten met gespreide tenen, zo zakken ze niet weg in drassige ondergrond. Meerkoeten hebben poten met lobben, die ze kunnen gebruiken als roeispaan. Eenden hebben brede zwemvliezen om goed te kunnen zwemmen. Roofvogels en uilen hebben klauwen lange nagels om prooien te vangen.

Vogelpoten | <http://vogelsenzo.blogspot.com/2012/10/met-hangende-pootjes.html>

De grauwe gors heeft een poot met vier tenen. Wanneer hij op een tak of prikkeldraad landt, krullen de tenen zich om de tak. Door het lichaamsgewicht trekt de achillespees strak en de gewrichten gaan op slot, waardoor ze ook met wind niet vallen.

Grauwe gors | Ecopedia

5 HAPPEN

5.1 Snavels

? Welke type snavel heeft een grauwe gors?

De snavels zien er allemaal anders uit. De vorm van de snavel is aangepast aan het soort voedsel dat de vogel in kwestie eet.

Zaadeter:

Viseter:

Goudvink | Jan Nijendijk Saxifraga

Reiger | Willem van Kruijsbergen Saxifraga

Insecteneter:

Bonte specht | Saxifraga

Planteneters:

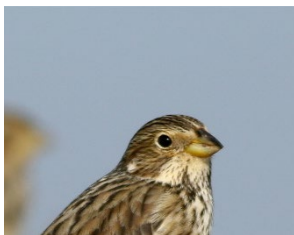
Wilde eend | Jan van der Straaten Saxifraga

Vleeseters:

Buizerd | Martin Mollet Saxifraga

De grauwe gors heeft een kegelvormige, spitse snavel, zoals de goudvink, en is een zaadeter.

Grauwe gors

5.2 Wintervoedsel

In de winter heeft de grauwe gors het niet makkelijk. Waarom denken jullie? Kunnen ze dan iets vinden om te eten?

Vroeger gebruikten de boeren soms een ander graan dat langer op de akkers bleef staan in de herfst (zomergraan). Daar pikten de grauwe gorzen dan een graantje van mee voor de koude winter. Bovendien viel er vroeger altijd wel wat van de tractor af of bleven er restjes achter op de akkers. Maar nu gebruiken ze andere granen (wintertarwe), die ook volledig geoogst worden. Zo blijft er niets meer over voor de grauwe gors, geelgors/veld leeuwerik en zijn vrienden. Gelukkig zijn er soms nog hopen van gemalen maïs (kuilmaïs) die, overdekt met plastic en autobanden, langs de akkers liggen in de winter. Hier ligt veel gemorst graan. Sommige boeren laten dit zelfs open liggen. Zo hebben de grauwe gors/geelgors/veldleeuwerik en zijn vriendjes toch nog wat eten in de winter.

Het tijdstip waarop stoppelvelden (dit zijn de velden waar bijvoorbeeld korrelmaïs geoogst werd) opnieuw worden omgeploegd om het veld al klaar te maken voor de volgende zaaitijd, is vaak ook te vroeg voor de vogels. Op zo'n stoppelveld liggen namelijk nog enorm veel resten van voedsel! Als dit wat langer zou blijven liggen in de winterperiode en in de vroege lente (dan is er helemaal niets meer te vinden in de natuur), dan zou dit de akkervogels al een hele poot vooruit helpen. Het beste zou dus zijn dat de boeren, waar mogelijk, wat graan laten staan of liggen in de winter, al is het maar een klein beetje.

Stoppelveld

5.3 Zomervoedsel

Zojuist hebben we ontdekt wat vogels in de winter eten. Maar wat eten ze, wanneer het lente en zomer is?

De grauwe gors eet insecten en zaden. De eerste zaden van het jaar zijn die van de paardenbloem. Dit zijn de eerste bloemen die in zaad komen. In de grasranden en op de struiken vindt onze gors verschillende soorten insecten. De kinderen van de grauwe gors eten het liefst dikke vette groene rupsen. Dit hebben ze nodig om goed te kunnen groeien! Net zoals de kinderen vitaminen nodig hebben. De kriebeldiertjes dienen niet alleen als hapjes voor de vogels. Ze zijn ook heel nuttig voor de boeren. Ze eten op hun beurt de diertjes op die schade kunnen berokken aan de gewassen op de akkers.

Het is belangrijk voor akkervogels dat ze zichzelf en hun nesten goed kunnen verstoppen in hoog gras.

6 ZANG

? Waarom zingen vogels?

Vogels zingen om met elkaar te kunnen 'praten'. Ze hebben verschillende soorten zang. Soms roepen ze om een soortgenoot te waarschuwen voor gevaar, om aan te duiden waar er voedsel is, of om een vrouwtje te verleiden. Daar zijn de geelgorzen, grauwe gorzen, veldleeuweriken, ... volop mee bezig in de lente!

- Geelgors: zingt zoals liedje van beethoven (tititi tèèè): <https://www.youtube.com/watch?v=pc-3XrtuWNw>
- Veldleeuwerik: trilt (triiiiiiiiiiiiiiiiiii) : <https://www.youtube.com/watch?v=CvK3BDPwkPo>
- Patrijs: een krakende deur (kriep kriep) : <https://www.youtube.com/watch?v=kWtryxzKfH8>
- Grauwe gors: sleutelbos (kri kri kro kro) : <https://www.youtube.com/watch?v=vTNIUaofDic>

7 NESTGELEGENHEID

? Wie heeft er al een nest van een vogel gezien? Waar heb je dat gezien?

Echte akkervogels maken hun nest op de grond, op de akker. Veldleeuweriken, grauwe gorzen, patrijzen, ... maken allemaal een nest op de grond. In het hoge gras of zelfs tussen het graan of de bieten.

Bron: Werkgroep Grauwe Kiekendief

8 INTERESSANTE LINKS

- <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/grauwe-gors>
- <https://www.ecopedia.be/dieren/grauwe-gors>
-